

Datum : 4 februari 2003

Onderzoek naar effecten van elektromagnetische velden

Mobiele telefoons en GSM-basisstations zijn in Nederland alom tegenwoordig. De straling van deze telefoonsystemen is niet direct schadelijk voor de gezondheid, schreef de Gezondheidsraad in eerdere adviezen. Over de eventuele lange-termijn-effecten was in de beginjaren van de mobiele telefonie echter nog weinig te zeggen. Vandaag presenteert de Commissie Elektromagnetische Velden van de raad voorstellen voor wetenschappelijk onderzoek naar eventuele later optredende gezondheidseffecten van blootstelling aan elektromagnetische velden.

Het Gezondheidsraadadvies over de gezondheidseffecten van blootstelling aan radiogolven is er gekomen op verzoek van de regering. Maatschappelijke onrust over de 'straling' van mobiele telefoonsystemen leidde bij de behandeling van de nota Nationaal Antennebeleid tot een motie van de Tweede Kamer. De regering vroeg vervolgens aan de Gezondheidsraad welk type wetenschappelijk onderzoek in Nederland opheldering zou kunnen brengen over de gevolgen van de straling van de telefoonsystemen voor de gezondheid.

In het vandaag verschenen advies herhaalt de Gezondheidsraad zijn eerdere voorstel om wetenschappelijk onderzoek te laten doen naar klachten, zoals hoofdpijn en slapeloosheid, die mensen toeschrijven aan blootstelling aan radiogolven. Ook zou onderzocht moeten worden of bij een voortdurende blootstelling aan elektromagnetische velden er op de lange termijn ziekten kunnen ontstaan. Dit onderzoek dient zo opgezet te worden, dat kan worden achterhaald onder welke omstandigheden klachten ontstaan. Daarnaast is het van belang om na te gaan of bepaalde mensen gevoeliger zijn dan anderen.

De commissie pleit voor onderzoek onder gebruikers van mobiele telefoons en omwonenden van radio- en televisiezenders. Daarbij zou aan het licht moeten komen of er verband is tussen blootstelling aan radiogolven en een verscheidenheid aan gezondheidseffecten, waaronder kanker. De commissie betwijfelt of het zinvol is onderzoek te verrichten naar het voorkomen van ziekten bij omwonenden van GSM-basisstations. Deze mensen worden namelijk slechts aan zeer lage veldsterktes blootgesteld, waardoor effecten niet aantoonbaar zullen zijn.

Verder beveelt de commissie aan om met gekweekte cellen onderzoek te doen naar de effecten van gecombineerde blootstelling aan radiogolven en, bijvoorbeeld, chemische stoffen. Bij sommige typen werk komt zo'n gecombineerde blootstelling voor. Ten slotte zou met behulp van computermodellen berekend kunnen worden hoe de doordringing van radiogolven in het lichaam verloopt.

De Gezondheidsraad pleit ervoor om een, in de universitaire structuur ingebed, wetenschappelijk kenniscentrum op te zetten rond de effecten van elektromagnetische velden op de gezondheid. Het centrum zou onder meer tot taak moeten hebben om de in Nederland aanwezige kennis te bundelen en uit te breiden en het Nederlandse onderzoek te coördineren.

Het advies is opgesteld door een commissie bestaande uit:

- prof. dr EW Roubos, *voorzitter*; hoogleraar dierkunde, neurobioloog; Katholieke Universiteit Nijmegen
- dr LM van Aernsbergen, *adviseur*, fysicus; Ministerie van VROM, Den Haag
- prof. dr ir G Brussaard, hoogleraar radiocommunicatie; Technische Universiteit Eindhoven
- dr J Havenaar, psychiater; Altrecht GGZ, Utrecht
- drs FBJ Koops, bioloog; Arnhem
- prof. dr ir FE van Leeuwen, hoogleraar epidemiologie van kanker; Vrije Universiteit Amsterdam,
- dr HK Leonhard, *adviseur*, fysicus; Ministerie van Economische Zaken, Groningen
- dr GC van Rhoon, fysicus; Erasmus universitair Medisch Centrum Rotterdam
- dr GMH Swaen, epidemioloog; Universiteit Maastricht
- DHJ van de Weerd, arts, medisch milieukundige; GGD Zwolle
- prof. dr ir APM Zwamborn, hoogleraar elektromagnetische effecten; Technische Universiteit Eindhoven
- dr E van Rongen, *secretaris*; radiobioloog; Gezondheidsraad, Den Haag

De publicatie 'Gezondheidseffecten van blootstelling aan radiofrequente elektromagnetische velden; aanbevelingen voor onderzoek', nr 2003/03 is verkrijgbaar bij het secretariaat van de Gezondheidsraad, fax (070) 340 75 23, e-mail: order@gr.nl, www.gr.nl. Nadere inhoudelijke inlichtingen verstrekt dr E van Rongen, tel (070) 340 5730, e-mail: e.van.rongen@gr.nl.